

Volwassenenonderwijs

Onderwijssecretariaat van de
Steden en Gemeenten van de
Vlaamse Gemeenschap v.z.w.

Leerplan Lineaire opleiding

Studiegebied	Decoratieve technieken
Opleiding	<i>Letter- en decoratieschilderen</i>
Onderwijsvorm/ <i>Graad</i>	<i>BSO 2</i>

Bestelnummer: 0/3/2004/218

Beginsituatie

De cursisten voldoen aan de toelatingsvoorwaarden zoals opgesteld in het decreet dat een aantal aangelegenheden regelt voor het Volwassenenonderwijs van 2 maart 1999.

Lessentabel

Letter- en decoratieschilderen BSO 2	
Vakken	Lestijden/jaarbasis
TV Schilderen en decoratie Technologie	32
TV Schilderen en decoratie Tekenen	80
PV Praktijk Schilderen en decoratie	208
Totaal	320

Algemene doelstellingen van de opleiding

Een cursist kan

- Letters schilderen
- Publicitaire boodschappen schilderen
- Decoraties met verf aanbrengen

Een cursist heeft oog voor afwerking, creativiteit, gebruik van kleuren, harmonie....

In deze cursus zal er aandacht besteed worden aan:

- Marmerimitaties
- Houtimitaties
- Het vergulden
- Cerusé
- Kraaklak
- Verouderingstechnieken
- Patineren
- Peinture de Paris enz...

Algemene methodologische wenken

Deze worden verder aangegeven bij de verschillende vakken.

TV Schilderen en decoratie - Technologie - 32 lestijden/jaarbasis

Toelatingsvoorwaarden

De cursisten moeten voldoen aan de toelatingsvoorwaarden van het decreet dat een aantal aangelegenheden van het volwassenenonderwijs regelt van 2 maart 1999.

Algemene doelstellingen

De cursus technologie bestaat uit een uiteenzetting van de verschillende producten die de schilder tot zijn beschikking heeft voor het uitvoeren van verschillende verftechnieken, zowel verwerkbare producten als de mogelijke applicatiemethoden.

Het is nodig een grondige kennis te bezitten van de verschillende verfproducten en hun toepassingsgebied om een opdracht met succes af te werken.

De cursisten een ruime kennis van de verschillende grondstoffen, verftechnieken, esthetisch inzicht en kleurgevoel bijbrengen.

Ze aanzetten om hun innerlijke kleurgevoel en creativiteit verder te ontwikkelen met een kritisch oog voor detail.

Ze er attent op maken om goed te kijken en ideeën op te doen, leren kijken met andere woorden.

Algemene methodologische wenken

De technologielessen worden ondersteund door de praktijklessen.

Vele demonstratie van de technieken is hier op zijn plaats, zeker als de theorie en praktijk geïntegreerd gegeven worden.

In de lessen zal er, als de mogelijkheid er is, steeds met beelden zoals video of diaprojectie gewerkt worden.

Actualisering is altijd nodig en moet door de leerkracht steeds aangepast worden. De moderne verfindustrie geeft door de grotere verscheidenheid van producten ook mogelijkheden om deze oude technieken toe te passen met moderne verfsoorten die als voordeel hebben dat ze veel sneller drogen.

Doelstellingen	B/U	Leerinhouden	Methodologische wenken
		Grondstoffen	
De verschillende producten kennen.	B	Vloeistoffen Bindmiddelen Harsen Lijmen Verdunners Lijmverven Kalkverf	Stalen tonen en verf maken.
		Schilderen op ondergronden	
De verschillende soorten ondergronden en de aangepaste verfsystemen kennen.	B	Hout Papier Karton Boards Cement Moeilijke materialen	Aandacht besteden aan cursisten die nog geen opleiding schilderen gevolgd hebben. Bij de bespreking van de boards heeft men ook aandacht voor koper, zink, PVC, enz...
		Kleurpigmenten	
Verschiede soorten kleurpigmenten kennen.	B	In vervorm In poedervorm	Tonen van de verschillende kleuren in poedervorm of in verf. Verf aanmaken met de kleurpoeders.

Doelstellingen	B/U	Leerinhouden	Methodologische wenken
		Sluiertechnieken op muren	
Weten hoe een kleurwassing wordt bekomen en uitgevoerd.	B	In olie In acryl	Demonstratieles.
		Patineren	
Weten hoe men een patina moet maken.	B	Met olieverf	Demonstratieles.
Het aanbrengen van een patina kunnen beschrijven.	B	Acrylglaceerverf	
		Eenvoudige technieken	
De verschillende mogelijkheden kennen van de technieken.	B	Wikkeltaaltechnieken	Demonstratieles.
Weten hoe de eenvoudige technieken toe te passen.	B	Tamponneren Dassen Kammen Spattechniek Sjabloneren Monochroom Polychroom	
		Vergulden	
De verschillende bladmetalen kunnen onderkennen.	B	Bladmetalen	
Weten hoe de bladmetalen aan te brengen.	B		

Doelstellingen	B/U	Leerinhouden	Methodologische wenken
De techniek voor het aanbrengen van, goud en bladmetaal achter glas kunnen uitleggen.	B	Vergulden met <ul style="list-style-type: none"> ▪ Olie-mixtion ▪ Acryl- mixtion. 	Tonen van stalen, blaadjes en uitgevoerd werk.
De techniek van matvergulden kunnen uitleggen.	B	Vergulden achter glas <ul style="list-style-type: none"> ▪ Basistechniek ▪ Matvergulden 	Demonstratielessen.
Weten hoe bladmetalen te verouderen en speciale effecten toe te passen.	B	Verouderingstechnieken op bladmetalen	
		Witte marmer	
Het ontstaan van marmer kennen.	B	Ontstaan	Demolessen.
Een inzicht krijgen in marmerstructuren.	B	Structuren	
Het verschil zien tussen een geaderde en een brèche marmer.	B	Geaderde marmer Brèche marmer	
		Andere marmers	
Kunnen uitleggen hoe men een groot antiek kan opzetten.	B	Groot antiek marmer	Demolessen.
De structuur van portor marmer inzien.	B	Portor marmer	
Kunnen uitleggen hoe men deze marmer schildert.	B	Vert de mer	
		Andere technieken	
Weten hoe een Cerusé uit te voeren.	B	Kalken /Cerusé/ Sugi	Demolessen.
Weten hoe een polimentgrond op te bouwen.	B	Glansvergulden op polimentgrond	
Het uitvoeren van een Kölner techniek kunnen uitleggen.	B		

Doelstellingen	B/U	Leerinhouden	Methodologische wenken
Kunnen uitleggen hoe een jonge eik en een oude eik kan schilderen.	B	Eik <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jonge ▪ Oude 	
Kunnen uitleggen hoe een polychroom schilderwerk uit te voeren.	B	Polychroom schilderwerk	Eindresultaat en de verschillende stappen worden getoond.
Weten hoe een Peinture de Paris toe te passen.	B	Peinture de Paris	Stalen van de verschillende onderdelen tonen.
Kunnen uitleggen hoe men een Gesso kan maken.	B	Gesso	
Inzicht hebben in het ontstaan van de kraaklak.	B	Kraaklak	
Kunnen uitleggen hoe op een plat vlak een tweedimensionaal beeld kan gecreëerd worden	B	Grisaille schildering	Tonen van een schilderwerk.
De realisatie van een frescoschildering inzien.	U	Fresco	Video.
Kunnen uitleggen hoe men een Venetiaanse stuc kan aanbrengen.	U	Venetiaanse stuc	Stalen en video.

TV Schilderen en decoratie - Teken en - 80 lestijden/jaarbasis

Toelatingsvoorwaarden

De cursisten moeten voldoen aan de toelatingsvoorwaarden van het decreet dat een aantal aangelegenheden van het volwassenenonderwijs regelt van 2 maart 1999.

Algemene doelstellingen

Deze cursus wil een aanzet zijn voor de beginnende schilder om zich verder te specialiseren in het vak van Schilder-Decorateur en Letterschilder.

Een degelijke kennis van de verschillende lettersoorten en hun verhoudingen is noodzakelijk.

De vele mogelijkheden van lettercombinatie en toepassingen in publiciteit zijn enorm. Door de steeds bijkomende nieuwe technieken op het vlak van uitvoering is het nodig zich steeds bij te scholen.

De creatieve wereld van de cursisten uitdiepen en aanmoedigen voor het aanleggen van documentatiemappen.

Een esthetisch gevoel ontwikkelen en kritisch leren kijken.

In deze cursus zal men enkele van de verschillende uitvoeringstechnieken aanleren.

In deze cursus zal men de cursisten laten kennismaken met de mogelijkheden voor het creëren van opvallende decoratieve panelen en publicitaire boren.

Men zal gebruik maken van de mogelijkheden die de techniek ons geeft.

Algemene methodologische wenken

Door gebruik te maken van moderne mediamiddelen zoals video en computer kunnen we de methodes duidelijker illustreren.

Actualisering is altijd nodig en moet door de leerkracht steeds aangepast worden. De moderne verfindustrie geeft door de grotere verscheidenheid van producten ook mogelijkheden om deze oude technieken toe te passen met moderne verfsoorten die als voordeel hebben dat ze veel sneller drogen.

Doelstellingen	B/U	Leerinhouden	Methodologische wenken
		Het schrift	
Weten hoe het schrift ontstaan is.	B	Het ontstaan en de geschiedenis van het schrift/publiciteit	Documentatie, foto's, diamontage, internet.
Zich een beeld kunnen vormen van de evolutie.	B	De Egyptische blokletter	Uittekenen op het bord.
Een inzicht hebben in de letterconstructie van een blokletter.	B	De moderne blokletter	Uitrekenen van de tekstgrootte.
Een tekst kunnen verdelen in een optisch verantwoorde opdeling van woorden.	B	Spatiëring bij het vormen van <ul style="list-style-type: none"> ▪ Woorden ▪ Zinnen 	
Een woord kunnen uittekenen.	B	Het uittekenen van een woord	Tekstvoorbeelden. Demo op PC.
Een tekst kunnen aanpassen op lengte met een gegeven letterhoogte.	B	Het uittekenen van een tekst met een opgegeven hoogte en beschikbare lengte	
		Sjabloon	
In een bepaald thema, een sjabloon kunnen ontwerpen en uittekenen.	B	Ontwerpen Uittekenen	Sjabloon modellen.
Een sjabloon kunnen uittekenen voor gebruik met meerdere kleuren	B	Polychroom sjabloon	Een polychroom sjabloon ontwerpen voor toepassing in een fries.
		Publicitair paneel	
Een lay-out kunnen maken voor een publicitair paneel.	B	Ontwerpen- lay-out	Publicitaire voorbeelden. Diaprojectie en foto's. Denkwijze uitleggen.
Kleuren bij elkaar kunnen passen en geschikte kleurcombinaties uitproberen.	B	Schilderen van het ontwerp in gouache.	Voorbeelden.
Een ontwerp kunnen vergroten.	B	Uittekenen op ware grootte	Voorbeelden vergrotingstechnieken

Doelstellingen	B/U	Leerinhouden	Methodologische wenken
		Kaligrafische oefeningen.	
Een penseel kunnen hanteren.	B	Penseelvaardigheid met het platpenseel Gotische letters schilderen met platpenseel	Voorbeelden van letteropbouw en demonstratie.
Een Elsevierletter kunnen tekenen.	B	Oefeningen met het puntpenseel. Elsevierletter tekenen	Voorbeelden van letter opbouw en demonstratie.
Een combinatie kunnen maken van Elsevierletters.	B	Elsevierlettercombinatie tekenen en schilderen met gouache.	De Elsevierletter uittekenen Op het bord.
		Kleuren	
Kleuren kunnen maken.	B	Mengen Kleurcombinaties Contrastwerking	Voorbeelden van kleuren. Voorbeelden van geslaagde kleurcombinaties.
		Anglaise tekenen	
De basisprincipes van de Anglaise kennen en kunnen toepassen.	B	Basisprincipe	Voorbeelden uittekenen op het bord.
Een Anglaise kunnen tekenen.	B	Tekenen	
Weten met wat men moet rekening houden bij het tekenen van de Anglaise.	B	Een tekst uittekenen in Anglaise	
		Eikenhoutimitatie	
Inzicht hebben in de structuur van eikenhout en deze kunnen tekenen.	B	Tekenen van de spiegels van eikenhout, voor houtimitatie schilderwerk	Voorbeelden.
Inzicht hebben in de hartstructuur van eikenhout.	B	Tekenen van eikenhout, de hartvorm	

Doelstellingen	B/U	Leerinhouden	Methodologische wenken
		Witte marmer	
Weten hoe witte marmer wordt geconstrueerd.	B	Structuur Adering Tekenen	Voorbeelden.
		Heraldiek	
Weten hoe Heraldiek is ontstaan.	B	Heraldiek	Voorbeelden en foto's.
De heraldische kleuren kennen.	B	Heraldische kleuren	
		"Lodewijkstijl"	
Zich kunnen verdiepen in een bepaalde Lodewijkstijl en ook weten hoe deze toe te passen.	U	Een kleurensamenstelling maken voor een kamer in een "Lodewijkstijl"	Documentatie ter beschikking stellen.
		Lijstwerk	
Tweedimensionale schildering kunnen ontwerpen.	B	Het tekenen van een lijstwerk Grisaille	De cursisten zoeken een lijstwerk, ontleden dit voor het bepalen van de schaduwpartijen.
		Computerwerk	
De mogelijkheden kennen van de computer.	U	Tekstontwerpen met de computer	Voorbeelden op PC.
Kleefletters aanbrengen.	U	Het kleven van letters	
Letters kunnen snijden met computer.	U	Initiatie in het snijden van letters met de plotter	
		Trompe l'oeil	
Een eenvoudige Trompe l'oeil kunnen ontwerpen.	B	Ontwerp voor een Trompe l'oeil	Voorbeelden en foto's.

PV Praktijk schilderen en decoratie - 208 lestijden/jaarbasis

Toelatingsvoorwaarden

De cursisten moeten voldoen aan de toelatingsvoorwaarden zoals bepaald in het decreet dat een aantal aangelegenheden voor het volwassenenonderwijs regelt van 2 maart 1999

Een degelijke kennis van de verschillende verfproducten is noodzakelijk. Daarom is het aangewezen eerst de cursus schilderen en behangen te volgen, maar niet echt noodzakelijk.

Algemene doelstellingen

In deze cursus zal men verschillende decoratievarianten aanleren.

In deze cursus wil men cursisten laten kennismaken met de vele mogelijkheden die de verf biedt, bij het decoreren.

Publicitaire panelen kunnen schilderen.

Een cursist kan

- Letters schilderen
- Publicitaire boodschappen schilderen
- Decoraties met verf aanbrengen

Een cursist heeft oog voor afwerking, creativiteit, gebruik van kleuren, harmonie....

Algemene methodologische wenken

Door gebruik te maken van moderne mediamiddelen, zoals video en computer, kunnen we de methodes duidelijker illustreren.

Het is hier zeker aangewezen om de theorie en de praktijk geïntegreerd te geven. Dus door dezelfde leerkracht.

Gezien het beperkte aantal uren praktijk moet men een keuze maken uit de aan te leren technieken. De andere technieken zijn uitbreidingsleerstof die kunnen uitgevoerd worden door cursisten met enige ervaring.

Doelstellingen	B/U	Leerinhouden	Methodologische wenken
		Kleurpigmenten	
De verschillende soorten kleurmiddelen die aan de verf worden toegevoegd kennen en kunnen gebruiken.	B	Kleuren mengen Panelen voorbereiden Technologie verf en verfsoorten	Het mengen van kleurpigmenten met glasis, met transparante verven, verven en vernissen. Vorbereiden van panelen voor het schilderen van de verschillende technieken. Het schilderen met borstel en rolborstel.
		Egyptische blokletter	
Een tekst kunnen uittekenen.	B	Uittekenen	Getekende tekst overbrengen op een paneel.
Een tekst kunnen overbrengen op een paneel.	B	Overbrengen	Letters schilderen.
Een penseel kunnen hanteren.	B	Penseel hanteren	
Een tekst kunnen schilderen.	B	Schilderen	
Met een plat letterpenseel kunnen schilderen en fileren.	B		
Een dikte en een schaduw kunnen schilderen aan letters.	B	Schaduw Dikten aan letters	De in de tekenles uitgetekende dikte en schaduw wordt overgebracht op het paneel van de Egyptische blokletter.
		Sluier technieken	
Een sluiertechniek kunnen toepassen op een muur.	B		Het aanbrengen van verf met verfhandschoen.
		Patineren	
Met een olieverf kunnen patineren.	B	Met olieverf	Het patineren van lijstwerk.
Met een andere verfsoort kunnen patineren.	U	Met acrylglaceerverf	

Doelstellingen	B/U	Leerinhouden	Methodologische wenken
		Eenvoudige technieken	
De techniek kunnen kiezen in functie van de toepassing. De technieken kunnen uitvoeren.	B B	Wikkeltechnieken Tamponneren Dassen Kammen Spattechniek	Wikkeltechnieken toepassen met zeemvel, kranten, plastic, enz...
		Sjabloneren	
Een sjabloon kunnen ontwerpen, uitsnijden en schilderen voor monochrome en polychrome toepassing.	B	Monochroom Polychroom	Sjabloon ontwerpen en snijden.
		Vergulden	
Bladmetalen kunnen aanbrengen op diverse ondergronden met olie-mixtion.	B	Met olie-mixtion	Tonen van de verschillende mogelijkheden op stalen. Snellere resultaten dan met olie-mixtion.
Bladmetaal kunnen aanbrengen met acryl-mixtion.	B	Met acryl- mixtion	
Bladmetaal kunnen aanbrengen achter glas.	B	Vergulden achter glas	Het achter glas vergulden tonen in verschillende stappen.
Een matvergulding kunnen maken achter glas.	B	Matvergulden achter glas	Wat is het verschil met glansvergulden?
Uit de diverse mogelijkheden om bladmetaal te verouderen die kiezen in functie van de toepassing. Verouderingstechnieken kunnen toepassen.	B B	Verouderingstechnieken op bladmetalen	De verschillende scheikundige producten, met het resultaat van de inwerking op bladmetaal, tonen.

Doelstellingen	B/U	Leerinhouden	Methodologische wenken
		Witte marmer	
Een witte marmer kunnen schilderen.	B	Witte marmer Witte Brèche marmer	Het tonen van de verschillende structuren in marmer.
		Andere marmers	
Een groot antiek kunnen aanzetten.	B	Groot antiek marmer	Het schilderen van groot antiek aantonen aan de hand van voorbeelden van de verschillende stadia.
Een groot antiek kunnen afwerken.	B		Groot antiek glaceren.
Een Portormarmer kunnen schilderen.	B	Portormarmer	Deze uitzonderlijke marmerstructuur leren onderscheiden.
Een Vert de mer kunnen schilderen.	U	Vert de mer	Deze marmersoort in verschillende stappen opbouwen.
		Andere technieken	
Een kalkkleuring kunnen uitvoeren.	B	Kalken /Cerusé/ Sugi	Hoe bekomen we een Cerusé?
Een polimentgrond kunnen plaatsen.	B	Glansvergulden op polimentgrond.	De verschillende benodigdheden aanmaken en plaatsen.
Een metaal kunnen aanbrengen op een polimentgrond.	B	Maken van een polimentgrond	
Een glansvergulding kunnen maken met de Kölnermethode.	U	Glansvergulden Nieuwe methode	De vernieuwingen aantonen.
Een jonge eik kunnen tekenen, schilderen en glaceren.	B	Eik <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jonge ▪ Oude 	Door de glacering aantonen dat eikenhout diepte heeft.
Een eik kunnen schilderen.	B		De mooie structuur van oude eik laten uitkomen.
Een polychroom schilderwerk kunnen uitvoeren.	B	Polychroom schilderwerk	Enkele toepassingen laten zien en de opbouw aantonen.

Doelstellingen	B/U	Leerinhouden	Methodologische wenken
Een Peinture de Paris kunnen toepassen.	B	«Peinture de Paris»	De opbouw van de verschillende lagen tonen.
Een Gesso kunnen maken en toepassen.	B	Gesso	Een Gessotoepassing uitleggen en voordoen.
Kraaklak kunnen toepassen.	B	Kraaklak	Het ontstaan van de kraaklak aantonen.
Weten wat de mogelijkheden zijn van Venetiaanse stuc en deze kunnen uitvoeren.	U	Venetiaanse stuc	Het Venetiaanse stuc toepassen, en de rijke glans leren appreciëren.
Een mouluur kunnen schilderen in grisaille.	U	Grisailleschildering	Een voorbeeld schilderen.
		Veiligheid	
Individuele beschermingsmaatregelen kunnen nemen.	B	Veiligheid	Dit aspect komt in de hele opleiding aan bod.
Grondstoffen veilig kunnen bewaren.	B	Individuele beschermmiddelen	
Afvalproducten veilig en milieuvriendelijk kunnen oopslaan.	B	Bewaren grondstoffen Opslaan afval	

Evaluatie

Het leerplan voorziet niet in concrete opdrachten. Opgaven moeten opgesteld worden in functie van de te bereiken doelstellingen, de beschikbare tijd en het voorhanden zijnde materiaal en materieel.

Elke doelstelling van het leerplan moet ten minste één keer geëvalueerd worden. Als alle cursisten alle opgaven uitgevoerd hebben en alle criteria geëvalueerd werden, is het duidelijk of de doelstellingen bereikt werden.

Wanneer de cursisten een werkstuk vervaardigen of een opdracht uitvoeren, krijgt elk aspect hiervan de aandacht.

Binnen de doe-activiteiten zijn een aantal factoren te onderscheiden:

- Cognitieve factoren: b.v. inzicht, argumentatie, ideeën, technische kennis;
- Psychomotorische vaardigheden: b.v. juiste weergave van verhoudingen, gebruik van materialen, oog-handcoördinatie, evenwicht;
- Werkmethode en attitudes: b.v. werken binnen vooropgestelde limieten, thema's, tijd, aantallen en formaten; orde en netheid, afwerking, presentatie, inzet, organisatie, sociale omgang, veiligheidsbewustzijn, verantwoordelijkheidsgevoel, nauwkeurigheid, zelfstandigheid;
- Beoordelingsvermogen.

Er kan ook op verschillende momenten worden geëvalueerd: tijdens het opstellen van een bewerkingsvolgorde, tijdens of na een bewerking of na een afwerking. Duidelijke afspraken met de cursisten zijn hierbij noodzakelijk. Indien deze openheid er niet is, ontstaan betwistingen en blijft zelfevaluatie uit.

Evaluatie van PV Praktijk is een oordeel over:

- Een proces: evaluatie van de vorderingen en attitudes op geregelde tijdstippen en bij momentopnames tijdens de realisatie of dienstverlening;
- Een product: evaluatie van het product of de gepresteerde dienst.

Een zinvolle opdracht werkt een zinvolle evaluatie in de hand. Stimuleer de cursisten door positieve appreciatie, maar wijs op fouten en tekortkomingen. Tussentijdse evaluaties en de evolutie van de cursist zijn van groot belang voor de eindevaluatie.

Maak duidelijke afspraken met de cursist, zo wordt het werk voor iedereen eenvoudiger. Leg bij elke opdracht uit op welke aspecten de nadruk ligt. De cursist ontwikkelt zo het vermogen om het eigen werk te evalueren. Een vereiste eigenschap van elke volwassene in zijn arbeid is immers zelfevaluatie.

Wij verwijzen naar de bundels over Evaluatie

EVAL AV: algemene vakken – 1995
EVAL DOE: doe-activiteiten TV, KV, PV - 1995

Minimale materiële vereisten

ciqueteur zwaardpenseel
contépotloden
cutter
fileerlat
fileerpenseel
Gom
Goudaanlegger
goudborstel
Goudkussen
Goudmes
jutedoek
kammen
Letterpenselen
Lichtbak
Linialen
natuurspons
Oliedas
Passer
Plakaatverf
Potloden
Projector
Puntpenselen
Schildersezels
Spalter
Tamponeerborstels
Tekenschapier
tekentafels
Waterdas
Waterverfpenselen
zeemvel

Bibliografie

Handboek voor schilders

P.H. Bartels / J.A.P
Meere

Le decor Paint en trope l'oeil

Yannick Guegan

The art of Faux

Pierre Finkelstein

Professional Painted Finishes

Ina Brosseau Marx/ Allen Marx/ Robert Marx

Letterteken

Alan & Rita Greer

Reclameschrift

Jan Schalkwijk.

Heraldiek

Ottfried Neubecker

Heraldiek

Carl-Alexander von Volborth

Vergolden: Das arbeiten mit Blattgold

Hans Kellner

Initation à l'encadrement et à la dorure à la feuille

Pierre Bence

De kunst van kleuren mengen

John Lidzey, Jill Mirza, Nick Harris en Jeremy Galton

Inhoudstafel

Beginsituatie	2
Lessentabel	2
Algemene Doelstellingen	2
Algemene methodologische wenken	2
TV Schilderen en decoratie Technologie	3
TV Schilderen en decoratie Tekenen	8
PV Praktijk Schilderen en decoratie	12
Evaluatie	15
Minimale materiële vereisten	19
Bibliografie	20
Inhoudstafel	21
Colofon	21

Colofon

Dit leerplan kwam tot stand in samenwerking met het Stedelijk centrum voor volwassenenonderwijs van de Stad Gent